

Verantwoordelijkhedenmatrix (RACI) voor de levenscyclus van open leermaterialen.

Verantwoordelijkhedenmatrix (RACI) voor de levenscyclus van open leermaterialen.

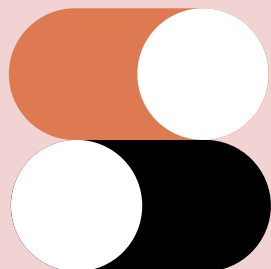
Dit document is tot stand gekomen dankzij de bijdragen van de werkgroep Ondersteuning:

- André Pape, Alfa-college
- Jurjen Schetsberg, ROC Gilde
- Jamie de Vré, ROC van Amsterdam
- Tanja de Zwart, Summa College
- Lotte Wilms, Fontys Hogescholen
- Frances Jansma-Wierenga, Hanzehogeschool Groningen
- Inge Schreurs, Saxion Hogeschool
- Rakhi van der Pols, Hogeschool Inholland
- Daan Verbeek, Zadkine
- Afke Berendsen, Graafschap College
- Irma van Houts, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN), expert NPuls
- Brenda Lems, Hogeschool Rotterdam, expert NPuls
- Irma van der Horn, projectleider NPuls
- Ilse Gmelig, projectleider NPuls, eindredactie

De interactieve visualisatie van de [Levenscyclus Open leer materiaal](#) is gebaseerd op inzichten uit het veld en is aangepast op basis van waardevolle feedback van deelnemers van de OpenUp-regeling en andere onderwijs-professionals.

Op deze uitgave is de Creative Commons Naamsvermelding 4.0-licentie van toepassing. Maak bij gebruik van dit werk vermelding van de volgende referentie: van der Horn I., van Houts, I., Lems, B., Gmelig, I (2025) Verantwoordelijkhedenmatrix (RACI-tabel) voor de levenscyclus van open leermaterialen. Utrecht. Npuls.

Verantwoordelijkhedenmatrix (RACI) voor de levenscyclus van open leermaterialen

Binnen de [stimuleringsregeling OpenUp](#) van Npuls werken mbo- en hbo-instellingen samen aan het duurzaam delen en hergebruiken van digitale open leermaterialen. Met als doel een cultuurverandering waarin het maken, gebruiken én hergebruiken van open leermaterialen de norm is - ondersteund door heldere afspraken, passende voorzieningen en effectief beleid.

Een sterke interne ondersteuning binnen instellingen is daarbij onmisbaar. De werkgroep Ondersteuning, met vertegenwoordigers van diverse deelnemende instellingen, heeft daarom deze tool opgesteld. Het biedt inzicht in de rollen, taken en verantwoordelijkheden die een rol spelen bij het organiseren (inrichten van processen) van ondersteuning rond digitale open leermaterialen.

Het document is opgebouwd aan de hand van de [Levenscyclus Open leer materiaal](#), die Npuls hanteert als model. Deze maakt duidelijk in welke fasen leermaterialen worden ontwikkeld, gedeeld en onderhouden. Bij elke fase horen specifieke taken, waarbij verschillende rollen een verantwoordelijkheid hebben.

Om de ondersteuning rondom open leermaterialen goed te organiseren, is het essentieel om helder te hebben wie wat doet. Een verantwoordelijkhedenmatrix of RACI-tabel (Responsible, Accountable, Consulted, Informed) brengt taken en bevoegdheden verantwoordelijken is daarbij een praktisch hulpmiddel. Deze tabel maakt zichtbaar welke actoren betrokken zijn bij welke taken, en in welke rol. Deze indeling voorkomt onduidelijkheid, bevordert afstemming en maakt samenwerking effectiever. Het zorgt ervoor dat taken niet blijven liggen en dat de juiste mensen op het juiste moment betrokken zijn.

- **Responsible:** de persoon of afdeling die de taak daadwerkelijk uitvoert.
- **Accountable:** degene die eindverantwoordelijk is en zorgt dat de taak goed wordt afgerond. Vaak rapporteert de uitvoerder (R) aan deze persoon. Soms is dezelfde persoon zowel R als A.
- **Consulted:** de persoon of partij die actief wordt geraadpleegd tijdens het proces.
- **Informed:** degenen die geïnformeerd moeten worden nadat de taak is uitgevoerd, bijvoorbeeld collega's of een informatiesysteem.

Om instellingen goed te ondersteunen, zijn twee varianten van de verantwoordelijkhedenmatrix beschikbaar:

1. Een verantwoordelijkhedenmatrix die als basis kan dienen voor een **Content Creatie Team** (gericht op het mbo).
2. Een verantwoordelijkhedenmatrix die past bij een **bibliotheekteam** (gericht op het hbo), dat ondersteuning biedt bij het gebruik van open digitale leermaterialen.

Deze varianten zijn bedoeld als voorbeeld en kunnen aangepast worden aan de context van de eigen instelling. Ze geven richting bij het vormgeven van ondersteuningsstructuren die bijdragen aan het succesvol inzetten van open leermaterialen. Op deze manier kan elke instelling de ondersteuning inrichten op een manier die past bij de eigen context, maar wel gebaseerd is op gedeelde inzichten en ervaringen binnen het landelijke programma.

Hoe gebruik je de verantwoordelijkhedenmatrix?

Stap 1:

Bepaal per taak welke rollen binnen jouw instelling betrokken zijn.

Stap 2:

Gebruik vervolgens de passende verantwoordelijkhedenmatrix (RACI-tabel) om per taak in te vullen wie welke rol vervult (R, A, C of I). Let op: per taak is er altijd één persoon of rol *Accountable* (A), behalve bij de taak Gebruiken. Daarin heeft iedere gebruiker zijn/haar eigen verantwoordelijkheid.

Rollen en taken – gericht op Content Creatie teams (mbo)

	Rol	Hoofdtak/-verantwoordelijkheid
1	Lerende/student	Gebruikt leermateriaal in de onderwijspraktijk, test de bruikbaarheid, en geeft feedback over effectiviteit en toegankelijkheid.
2	Docent	Ontwikkelt, selecteert en past leermateriaal toe; werkt samen met vakspecialisten en content teams; evalueert de inzet in de klas.
3	Onderwijskundige	Ontwerpt leeractiviteiten, ondersteunt bij formulering van leeruitkomsten, en borgt de didactische kwaliteit van het materiaal.
4	Vakspecialist	Zorgt dat het leermateriaal inhoudelijk correct en actueel is; levert expertise bij ontwerp, ontwikkeling en revisie.
5	Instructional designer	Ontwerpt leerstructuren, adviseert over blended learning, interactie en gebruiksvriendelijkheid; borgt de pedagogische kwaliteit. Ook is de ID-er regisseur om taken uit te laten voeren binnen het content creation team
6	Content team	Creëert en bewerkt leercontent (tekst, beeld, interactie); werkt samen met docenten aan de ontwikkeling en publicatie van materiaal.
7	Content coördinator	Is het aanspreekpunt voor onderwijsteams, i-coaches en het contentteam, en zorgt voor de taakverdeling en planning.
8	Redacteur/ communicatie-medewerker	Redigeert content op stijl, taal en opmaak; zorgt voor duidelijke communicatie en aantrekkelijke presentatie van materiaal.
9	I-coach/ICTO	Adviseert over inzet van digitale leeromgevingen en tools; ondersteunt en enthousiasmeert docenten bij implementatie van leermateriaal in de praktijk.
10	Informatiespecialist	Adviseert over auteursrechten, CC-licenties, metadata en geschikte repositories; denkt mee over tools, platforms en applicaties.
11	Onderwijsinformatie-medewerker	Ondersteunt bij registratie, metadata en onderwijslogistieke aspecten van materiaal; werkt samen met informatiespecialist.
12	Inclusie expert	Adviseert over toegankelijkheid en inclusie; toetst of leermateriaal geschikt is voor studenten met uiteenlopende behoeften.

	Rol	Hoofdtak/-verantwoordelijkheid
13	Juridisch adviseur	Beoordeelt materiaal op juridische aspecten, CC-licenties, zoals copyright, licenties en hergebruik; voorkomt juridische risico's. Privaat vs Publiek geld
14	Technisch ondersteuner	Biedt hulp bij technische implementatie, beheert, test en onderhoudt de applicaties en platforms waarop ze draaien.
15	IT-beheerder/ functioneel beheerder	Beheert infrastructuur en zorgt voor veilige, toegankelijke en duurzame opslag van leermateriaal en metadata.
16	Inkoopadviseur	Ondersteunt bij aanschaf van applicaties en platformen op prijs, licentievoorwaarden en contractuele aspecten.
17	Onderwijsmanager	De onderwijsmanager faciliteert teams zodat onderwijsprofessionals in co-creatie leermaterialen kunnen ontwikkelen. Daarnaast bewaakt de onderwijsmanager dat het ontwikkelde leermateriaal aansluit bij de visie, het curriculum en het beschikbare budget, en stimuleert hij of zij het gebruik en de verdere ontwikkeling daarvan binnen de organisatie.
18	Bibliothecaris/ beheerder bibliotheek	Toetst op kwaliteitskaders en auteursrechten, deelt open leermaterialen op de portal binnen de juiste communities.

Download de [verantwoordelijkhedenmatrix mbo](#).

Npuls Verantwoordelijkhedenmatrix (RACI) voor de levenscyclus van open leermaterialen (mbo)

Activiteit	Leerend/ student	Docent	Onderwijskundige	Vakspecialist	Instructional designer	Content team	Redacteur/ communicatie medewerker	I-coach/ICTO	Informatie manager	Onderwijs informatie medewerker	Inclusie expert	Juridisch adviseur	Technisch ondersteuner	IT beheerder/ functioneel beheerder	Inkoopadviseur	Onderwijsmanager	Bibliothecaris/ beheerder bibliotheek
ONTWERPEN																	
Formuleren leeruitkomsten	I	R	A	R	C			C									I
Ontwerpen leeractiviteiten	I	C	R	C	A	R											I
Concept leermateriaal		R		R	C	A	C				C						I
ONTWIKKELEN																	
Zaken, oriënteren		R	C	R	R				A								C
Kopieren		A							R			C					
Aanpassen		R		R	C	A											
Nieuw maken		R	R	R	R	A	C				C	I					
Inkopen		R													A	R	C
CHEKEN																	
Kwaliteit checken					C	R	A	C			C						
Testen	C	R			A	R	A	C						I			I
Copyright check		C				C			R			A					C
DELEN																	
Metadata toevoegen						C			R	A						I	C
Opslaan									C				R	R		I	A
CC-licentie toevoegen		R				R			R				R	R		I	A
Uplaten		R			I	R				C						I	A
GEBRUIKEN																	
Gebruiken en arrangeren	R	A				C		R									
Besonderen	R	A	C		C												I
Waarderen	R	A	C														
Verwerken	R	R				R		C		A							C
ONDERHOUDEN																	
Revisie		R		R		A	C				C						A
Opsluiten										C				R			R
Uplaten		R		R		A	C			C							R

Tabel 2 verantwoordelijkhedenmatrix (RACI-tabel) MBO

Rollen en taken - gericht op bibliotheekteams (hbo)

	Rol	Hoofdtak/-verantwoordelijkheid
1	Lerende/student	Maakt als afnemer gebruik van het resultaat, de uitkomst van de leermaterialencyclus.
2	Docent	Ontwikkelt/(her)gebruikt leermaterialen en stelt leerdoelen.
3	Onderwijskundige	Geeft advies op het gebied van leermaterialen.
4	Vakspecialist	n.v.t.
5	Instructional designer	Geeft advies over hoe en wat bij de inrichting/inhoud van de course in Brightspace.
6	Content team	Videoteam en zelf content maken.
7	Redacteur/communicatie-medewerker	In overleg ondersteunen bij bijvoorbeeld taalredactie of vormgeving.
8	I-coach/ICTO/blended learning adviseurs	n.v.t./ ondersteunen creatie open leer materiaal.
9	Informatie-specialist	Ondersteunt en adviseert gedurende het hele proces.
10	Onderwijs-informatie-medewerker	Per hogeschool is deze rol anders ingevuld.
11	Inclusie expert	n.v.t.
12	Auteursrechten Informatiepunt (AIP)	Geeft advies m.b.t. Copyright en cc-licentie.
13	Technisch ondersteuner	Biedt ondersteuning bij opnemen video's en podcast, zie videoteam.
14	IT-beheerder/functioneel beheerder	Biedt ondersteuning bij toegang, koppelingen en gebruikers vragen.

	Rol	Hoofdtak/-verantwoordelijkheid
15	Inkoopadviseur	n.v.t.
16	Onderwijsmanager	De onderwijsmanager faciliteert teams zodat onderwijsprofessionals in co-creatie leer materialen kunnen ontwikkelen. Daarnaast bewaakt de onderwijsmanager dat het ontwikkelde leer materiaal aansluit bij de visie, het curriculum en het beschikbare budget, en stimuleert hij of zij het gebruik en de verdere ontwikkeling daarvan binnen de organisatie.
17	Curriculum-beheerder/curriculumcommissie	Is eindverantwoordelijk voor een vak of leerlijn.

Download de [verantwoordelijkhedenmatrix hbo](#).

Npuls/erantwoordelijkhedenmatrix (RACI) voor de levenscyclus van open leer materialen (hbo)

Activiteit	Lerende/student	Docent	Onderwijskundige	Vakspecialist	Instructional designer	Content team	Redacteur/communicatie-medewerker	I-coach/ICTO/blended learning adviseur	Informatiespecialist	Onderwijsinformatie-medewerker	Inclusie expert	Auteursrechten informatiepunt (AIP)	Technisch ondersteuner	IT-beheerder/functioneel beheerder	Inkoopadviseur	Onderwijsmanager	Curriculumbeheerder/commissie
ONTWERPEN																	
Formulieren ontwikkelen		R	C														A
Ontwerpen interactieven		R	C										C			A	A?
Concept leer materiaal		R	C		C	C			C								A
ONTWIKKELEN																	
Zoeken, ordenen		R							C								A
Kwaliteit		R							C								A
Aanpassen		R				C			C				C				A
Nieuw creëren		R				C			C				C			A	A?
Inkopen		R/A							C								A?
CHECKEN																	
Kwaliteit checken		R	C														A
Testen	C	R				C											A
Copyright check		I							C/A?			C					A
DELEN																	
Metadata toevoegen		I							C/A?					C			A
Opslaan		I			C	C							C	C			A
CC-licentie toedienen		I							C			C		C			A
Uploaden		R				C			C				C	C			A
BEGRUIPEN																	
Gebrieken en aanspreken		R			C												A
Beoordelen	C	R															A
Waarden	C																A
Vervullen		R															A
ONDERHOUDEN																	
Revisie		R			C	C								C			A
Opruimen		R											C	C			A
Updaten		R			C												A

Tabel 4 verantwoordelijkhedenmatrix (RACI-tabel) HBO

Onderwijs
bewegen.